

Foreligger det ~~ikke~~ i det hele tatt ^{her} noen ~~objektive~~ ^{noen} ~~rettslige~~ ^{objektive} forstand, altså et vanerende og objektivt rettsstillep på beskyldning av den art og styrke at den etter §253 kan heves motifiseret ?

Hva Haug - eller nå for Haug - virkelig ^{her} kreve på å sette rettsapparatet i gang for gjennom motifikasjon å oppne rettsordeneus beskyttelse mot ~~§253~~ et ilovlig angrep ^{her} på Haug's god hans og rykte

To vilkår heves. Paragraf nå etter den almennelige rettsoppfatning ^{under den objektive forutsetning} vere vanerende og av den betydning at det nå almennelige nå regnes som rettsstillep

Men dermed nå det etter noen rettslige rettsstillep og dermed motifiseret nå det nå vere frun ført av et vitne som ikke kan bebreides i god tro og u kan vi å ha lært det mangle på tilboilig abstrakter har frunført det i god tro

Hva det første vilkår angår, paragraf rettsstillep altså vanerende og rettsstillep i nå almennelige fortsett for vitnestillingen, lønner det seg å analyse i paragraf for seg med den sammenhengende To ledd

ved antakningen -

altså -

altså -

Domstolen vil sikkert ha svart ham: Vi vet at mørkleggingen i Norge på enkelte hold har gjort stemningen amper, men blandt nordmenn her i Sverige vil det i dag ikke bli lagt vekt på et slikt enkelt, friskt og flabbete uttrykk fra en politisk motstander. Vi har da andre og viktigere ting fore enn å veie den slags ord på gullvekt.

Dersom Oslo byretti-dag - 9 år etter - mot formodning skulle komme til det motsatte resultat med hensyn til den virkning det benyttede ord kunne vært egnet til å ha i Sverige i 1944 kommer vi til det neste ledd i påsagnet.

Er den omstendighet, at vedkommende brevskriver i sin politiske agitasjon har brukt den, riktignok fra nasistleiren hentede men saklig sett ganske treffende og morsomme karakteristikk være et for ham, brevskriveren vanærende forhold, farlig for hans gode navn og rykte? Med andre ord: Dersom Shjelderup i 1950 i en engere krets og i forbindelse med en diskusjon om Haugs aksjon mot hjemmefrontledelsen i henhold til hva det var blitt Shjelderup meddelt og bekreftet gjennom den amerikanske legasjon hadde nevnt dette brevet sammen med en del andre som han også mente å ha all grunn til å tro skrev seg fra Haug? Ville Haug da ved saksanlegg mot Shjelderup kunne kreve en slik uttalelse mortifisert?

Med andre ord: Ville en uttalelse som Schjelderups fremkommet på denne måten i og for seg etter sitt innhold være vanærende og tillitsberövende for Haug, en objektivt rettsstridig ærekrenkelse av den art og styrke, at han eller nå hans enke etter norsk rett kan kreve rettsapparatet satt i bevegelse for å få uttalelsen erklært død og maktesløs? Jeg ser altså stadig bort fra hvorledes forholdet ville være når en slik uttalelse slik som her er fremkommet fra Shjelderup da han som vidne under straffeansvar var forpliktet til å forklare seg om Haugs aksjon.

Når det skal avgjøres om en handling er rettsstridig, det vil etter Ussing (Rettsstridighet 1949 side 38) en handling hvortil der knyttes rettslig reaksjon som straff, erstatningsplikt eller mortifikasjon, da gjelder det å "avveie de to motstående hensyns fornuftige krav, på den ene side fordringen på sådan handlefrihet som er fornøden for oppnåelsen av livsvirksomhetens berettigede formål, på den annen side en sådan betryggelse for rettighetene, som er betingelse for en virkelig rettssikkerhet" (Ussings sitat av Goos, side 24).

4
Foreligger der her overhodet noen beskyldning av den art at den med tykkel i strl. §253 kan kreves motifiseret?

Det konkrete spørsmål som foreligger er følgende:

Er en i en politisk bevegelse tid i et brev fremkommet omtale av Schjelderups som nynasistenes Goebbels et vanværende påsegn av den art og færdighet for Schjelderups gode navn og rykte ved anledningen, at ~~ikke denne~~ Schjelderup måtte ha kunnet kreve beviskrivere straffet og utstyket motifiseret som en objektivt rettsstridig erkeubelle? Men ^{den Haag, vedlagt omtale} var ~~anførelsen~~ så grov at Haag på sin side i neste omgang kan kreve motifikasjon av Schjelderups i god Tro og under vitneplikt til advokat Jensen gitte skriftlige omtale av Haag som brevs forfatter? Var også ^{den Haag} denne omtale et vanværende påsegn, en objektivt rettsstridig erkeubelle av Haag og som derfor kan kreves motifiseret?

På lignende måte ^{fremvillig} ~~skje~~ behandles i sin bok om Erkeubeller side 286 (traktat) de hensyn som spillet inn når jensene for erus beskyttelse skal trekkes. "Der er - nei skje - intet område hvor rettspjel for den enes gode griper således inn i friheten for alle andre. ... den eneste mulige fremgangsmaate for nitrdenes lovgiver er ^{den} å overlade den positive bestemmelse av rettsstridigheten til den rettsbeveidhet, som livets behov skaper; alene den kan beskytte ethvert nødvendig eriskrav og samtidig ta hensyn til andre beettigede livsinteresser"

Så sent som ved forerisjonen av 1939 la såvel justisdepartementet som Stortingets justiskomite denne Skies formulerung til grunn; i Ot prp nr 37 for 1938 side 2 og i O. Innv III for 1939 er den ordrett gjengitt

3

Og begge steder fremheves det - under henvisning til Skeie's Straffe-rett bind I side 285 - som det avgjørende moment "hvoreter handlingen under de berøvede forhold etter den almindelige oppfatning i samfundet er utilbørlig eller ikke." (Og pp. s 3. - Skeie's, ubestridt side 285 er forøvrig, istedetfor "utilbørlig")

Dette er altså målestokken som skal anvendes overfor Schjelderups ~~rettslige~~ uttalelse. Var det utilbørlig eller iforsvarlig ^{at Schjelderup gav ut i 1945} ~~av ham~~ ¹⁹⁴⁵ ~~komme med den~~ ^{med hensyn} ~~?~~ ^{1945 og avgjø.}

Om denne målestokk sier Skeie i bokentallet side 287; at når handlingshedens grenser skal bestemmes må en først avgjøre i hvilken utstrekning even i det hele er et rettsgodt og dermed handlingens farlighet for dette rettsgodt. Om dette når han til bokens § 43 og § 48

I første henvisning (§ 43 side 209 ff) skal Skeie fast at "der må være en objektiv målestokk for even som rettsgodt - den almindelige oppfatning innen den krets hvor den er av betydning for ham: ... Retten har imidlertid ikke gitt even beskyttelse for alle dens redigiader. Kun når ontalen eller tiltalen reduserer menneskeverdet under det gjennomsnittlige blir den en rettsstridig erkjennelse. For omdømmet er dette uttalt i loven: En nedsettende ontale av de egenskaper som er av betydning for en manns stilling, blir ikke straffbar, for den går så høyt, at den forkjinner ham de nødvendige egenskaper, så den blir egnet til å berøve ham den for nødne tillit. ... han behøver ikke å finne seg i å bli redusert til lavmålet, å bli ontalt som en embedsman der såvidt oppfyller sine plikter: ... li skade ens gode navn og rykte vil med andre ord si å påføre ham et slått navn og rykte. ... Således den nedsettende ontale ikke overtrider de her nevnte grenser er den ikke straffbar og da den ikke fyller det objektive gjerningsforhold i § 247, første ledd, kan den heller ikke kreves motfiseret." (1213-214)

I forbindelse med sin behandling av den fære en utta-
 lese kan medføre for den som blei omtalt (eller teltalt) fremhev-
 skei (i § 48, side 263) at "lovens § 248 krever en konkret fare"
 Men, utviker han videre på side 289, ²⁹² om lovens "viderebete-
 rettsbeskyttelse" mot handlinger som "forstyrrer sjelfredem og
 skader andrenes". På den annen side må den (eren) da
 også tale straffric bevekelse, når andre interesser krever at
 ordet er fritt, selv det vilkkelig bevekende. De bevegelses-
 interesser bestemmer grensene for de rettsmessige ringer på det
 eller fæled. område. .. Ikke alene den objektive begreps-
 interesse, men også den gode tro på interessen fæder for uinjuria
 og ikke bare den som loven befaler å uttale seg i en offentlig
 eller privat interesses tjeneste, men også den som frivillig
 varetar disse færd. " s. 290 undent.

I sitt avsnitt om dette ^{inter} (Bevegelses varetørelse av gjeldende andres
 færd, § 57) ^{kommer} uttaler Skeie side 328 inn ^{de interessen som det er}
 "Den interesse man varetar gjennom bevegelsen kan
 være av en hvilken som helst art. .. Det gjelder for det fæde interessen
 i samfunnet som rettslig og uavhengig. Jfr. Getz's rotum i
 Rettsvidende 1888 s. 64: "I en konstitusjonell stat er retten
 de offentlige uttalelser hver borgers eget anliggende."

Ulykt bevegelse
 m:

I den ^{eggenes} ~~høyesteretts~~ som Christian's Byrets dommen lakk
 anlagt mot advokat Mejdells gjaldt hans skrivelse til stortingsmann
 Sönju: "Jeg fraråder heretterdags enhver venstremann å anlegge
 injuriersak mot politiske motstandere. Jeg finner å motivere dette
 råd fæstrekkelig ved å henve fæx. til dommen i saken Garboj mot
 Aulvø, byretsdommen Jacobsen mot Frielle" - allra en sikkelse mot
 dommen for å ha vist partiskhet. Høyesteretts flertall sluttet seg
 til Getz's rotum i byretten og fækastet såvel straffe- som motfæke
 gynn partstæden. Høyesteretts mindretall færd det i noen grad tvilstans om
 den rette game mellom den fæstredelig, krekke og den straffen injuri var overbevisende.

på nye til å gjøre sin plikt, ansås for å være utkræffelige,
men negativt de enn ivrig kunne være.

Y ^{endring} en høyesterettsdom i RT 1888 side 474 henholdt for første
X gæende seg til Getz's rotum i Mejdellssaken og for første tilside
satte en byrettsdom som hadde gått ut på bot og medfikkelsen
spørsmålet var om den forelå "en injurie der er stor nok til å
fylle lovens mål for straffbarhet". Men den foreliggende uttalelse
— om en gæstalt anpostering fra Rörsbanens til Mejakebanens konvo
fordælt av Rörsbanens direktör og til fordel for den første driftsregulering
ble betragtet "som en skumrende insiniasjon" som "ligger
utenfor injurielovgivningens rekkevidde".

Disse domme fra 1880-årene har en særlig interesse
for den foreliggende sak, fordi også de første der ompro-
derte påsegn var preget av den ensidighet som de politiske
partilidenskaper hadde medført.

I Mejdelldommen ga Getz klart uttrykk for at også dom-
me kunne tenkes å henfalle til ensidighet, og selv om
man oppfattet Mejdell påsegn derhen, at dens fordælt
eller sammrøghetsfullhet lå under de almennelige nivå, så
var påsegnen ikke derfor straffbar. Også Mejdell var en utpreget
partimann og derfor ensidig, med den følge at hans gode
tro vill kunne bevares ut over de elles almennelige grenser.

Også i domme i Thammenssaken (RT 1887, 1513) ble det
og i Reguleringssaken det — av mindretallet — fremholdt hvordan den politiske situasjon
i Norge i 1880 og 1883 kunne forklare uttalelsen som var fald.

På tilsvarende måte vill det etter min mening
neppe være holdbart å karakterisere Haug's angivel-
lige omtale av Schjelderup, hjemme frem-
delsens propagandamann som nynasistens Goebbels som
en straffbar injurie. Uansett det kjent at
han skulle ha til ledelsens demokratiske innstilling, særlig

Som første avsnitt på første side:

(og det målestet på siden først går vel da ut.)

8/8

På tilsvarande måte ville det altså etter min me-
 ning ~~nettopp~~ ^{ganske} ~~er~~ holdbart å karakterisere det som en
 straffbar injurie, en mortifiserbar beskyldning,
 når brevskriveren ^(som neppe mistiliter og hjemmefrontarbeideren) ~~understøtter hjemmefrontarbeideren~~
 deems tap ved at Schjelderup, dens beste propagandamann,
 hadde måttet reise med de ^{hoffens} ~~ord~~, at nynasistene
 hadde mistet sin Goebbels. Under de den gang
 herskende forhold måtte det holdes brevskriveren til gode at
 han brukte o. s. v. (linje 5)

han brukte såpass friske uttrykk. Uttrykket "nynasister"
 var jo stadig brukt av deltagerne i aksjonen, og ordet
 "Goebbels" ^{"hadde vel ingen bærer"} ~~er jo vel~~ brukt sammenligningsvis om enhver
 nasistbevegelses propagandamann, f.eks. om Quistlings Gulbrand
 dünde, så det skulle ikke gjøre noe for eller til.

Men i brevt fall må det ligge langt uten
 for injurielovgivningens felt, at Schjelderup skulle
 ha begått en objektivt rettsstridig urettenkelse ~~når han~~
 ved å oppfylle sin vitneplikt og forklare seg om
 Haugs aksjon og i den anledning å nevne et brev
 han hadde fått overlevert med beskjed om at det
 skrev seg fra Haug. Urettenkelsen skulle altså
 ha bestått i at Schjelderup tillot Haug den i
 brevet benyttede uttryksmåte. Denne uttryks-
 måten skulle uansett de herskende ekstraordinære
 forhold være egnet til å påføre Haug et slett
 navn og rykte -

Skulle denne detaljansvarsholdning av Haugs 3 bærer
 huts' s'ndlige brukt tilgjengelighet av hjemmefrontarbeideren, så
 de i 1948 beretninger skrevet under julen, men greit til i 1950

hadde måttet reise med de ^{hoffene} ord, at nynasistene hadde mistet sin Goebbels. Under de den gang herskende forhold måtte det holdes brevskrevet til gode at han brukte o. s. v. (linje 5)

han brukte såpass friske uttrykk. Uttrykket "nynasister" var jo stadig brukt av deltagerne i aksjonen, og ordet "Goebbels" ^{er det vel ingen tvil} er brukt sammenligningsvis om enhver nasistbevegelses propagandamann, f.eks. om Quistings Gutbrand dünde, så det skulle ikke gjøre noe for eller til.

Men i tvist fall må det ligge langt utenfor injurielovgivningens felt, at Schjelderup skulle ha begått en objektivt rettsstridig erklæring når han ved å oppfylle sin vitneplikt og forklare seg om Haugs aksjon og i den anledning å nevne et brev han hadde fått overlevert med beskjed om at det skrev seg fra Haug. Erklæringen skulle altså ha bestått i at Schjelderup tillit Haug den i brevet benyttede uttryksmåte. Denne uttryksmåten skulle uansett de herskende ekstraordinære forhold være egnet til å påføre Haug et slett navn og rykte -

Skulle denne detaljansvarsholden av Haugs og hans krets' siviliserte brukt, betegnelse av høyemoralholden, må det da i 1944 berolige skribenten felisk, som egentlig i 1950 er påfri Haug at slett navn og rykte? Skulle ^{dette uttrykke} skribenten ~~skulle~~ skribenten uttrykke en slik fare for den tillit Haug trengte i sin skolegjering og han med nok en i hånden kunne kreve dom. Motens hjelp til å få uttrykket modifisert

91

Er den omstendighet at vedkommende brevskriver har brukt den, riktignok fra nazileiren hentede, men saklig sett ganske treffende og morsomme karakteristik ("Goebbels") være et fer ham, brevskriveren, vanærende forhold, farlig for hans gode navn og rkte? M.a.o.: dersom Schjelderup i 1950 i en engere krets hvor man diskuterte Haugs aksjon mot hjemmefrontledelsen hadde nevnt hvad det var blitt meddelt ham og bekreftet fra den amerikanske legasjon om dette brevet - sammen med andre brev som han også mente å ha all grunn til å tro skrev seg fra Haug, ville Haug da ved saksanlegg mot Schjelderup kunne kreve en på denne måte fremkommet uttalelse mortifisert?

Altså: Ville en uttalelse som Schjelderups efter sitt innhold være så vanærende og tillidsberövende for Haug at den måtte ansees som en objektivt rettsstridig ærekrenkelse av den art og styrke at Haug eller nu hans enke efter norsk rett kunne kreve rettsapparatet satt i bevegelse for å få uttalelsen erklært død og maktesløs? (Jeg ser altså foreløbig bort fra hvordan forholdene ligger an når en slik uttalelse i virkeligheten er fremkommet fra Schjelderup da han som vitne under straffeansvar var forpliktet til å forklare seg om Haugs aksjon.)

Når det i det hele tatt skal avgjøres om en handling er rettsstridig, d.v. med Ussings ord (Rettsstridighet, 1949 side 38) si en handling hvortil der knyttet rettslig reaksjon som straff, erstatningsplikt eller mortifikasjon, da gjelder det å "avveie de to motstående hensyns fornuftige krav, på den ene side fordringen på sådan handlefrihet, som er fornøden for oppnåelsen av livsvirkens berettigede formål, på den annen side en sådan betryggelse for rettighetene som er betingelsen for en virkelig rettssikkerhet." Dette sitat fra Ussing er tatt fra Coos Strafferett alm. del side 24.

areløst eller dog lastværdigt forhold, kan heller ikke
 fordi intet andet Vidne bekræfter hans Udsagn,
 kaldes til Answer, naar han ^{seesidst lov 1-13n³} ~~ikke~~ som ~~Norke~~ ^{hans}
 1-13-10 siger, befaendes at vidne aabenbare højn
 med sin fide Velle og fuld Forsæt, saa man kan kjende
 han vandt højn". Dette maa uden Tvivl være lige gjæl-
 dende enten et Vidne har været stillet til at aflægge sin
 Forklaring, eller han ^{uden forudsættelse af} ~~godvillig~~ møder. ^{højledes} er det udlæg-
 sende at Regelen og maa gjælde om en Deponent der, uden Eed,
 har afgivet sin Forklaring. At derimod et Vidne eller en Deponent der
 som alle ham affordres sin indblandede Lægen og Spørgsmaalene aldeles
 urekommende Beskyldninger, forvarede ei kan indskyde sig

10
A II

Men selv om ^{en} ~~Skyldens~~ omtale av det engelske brevet sent i sin alminnelighet ville vært rettsstridig, så faller rettsstridigheten bort når den sam ~~er fremkommet som~~ her et vitneutdrag i tilbørlig god Tro og innen grensene for det vitnet skulle forklare seg om.

Dette skulle, uansett Skeie og de to senere forfattere som har fulgt ham, være sikker norsk rett.

I sin avhandling for 1814 om samvetsberet i injurisaker (Straffesettige Skjøden I side 39) sier Prested: (Mittjurdens Tid 1814)

"Hvor nogen ved en streng juridisk Pligt opfordres til at udsige hvad han ved eller mener om et vist Factum, der kan have Indflydelse paa en andens gode Naam og Rygte, kan han aldeles ikke være pligtig at staa til Ansvar for saadant Udsagn, fordi intet videre Bævis derfor fremkommer; men blot i det Tilfælde, at han bevises at have loiet kan han ansees som Oreskjænder. Ellers maatte man straffes, naar man fejldeskyldte

Pligtens Opfordring. Loven har og, paa flere Steder, paa det tv. stærkeste erkjendt hien Sætning. Saaledes viser 1 B. 5 Cap. Art 3, at den dommer som har afsagt en uinfamerende Dom, som ved høiere Ret's dom underkendes, allene da skal bøde Ore ~~for~~ for Ore, hvis det er af Partiskhed, og mod Overbevisning, kan han falde saadan Dom. Hvis Feiltagelsen kan tilregnes som Skidetsløshed, kan han vel og blive anseet derfor, men blot saaledes som Tidp. 23 Decbr. 1735 fastsætter for den uagtsoagivende Dommer, ingenlunde som Injuriant; og hvor Overdomstolene, i at afvige fra den underordnede dommers Mening, dog findes denne Meningsforskjellighed ubetydelig, er han aldeles angeløs. Et Vidne som paastyrer nogen et

under den med Vidnepligterens Opfyldte forbrødre Særlig
 kerhed indsees led, da Grundten i saa Henseende bortfaldes.
 Daushovs 1-26, Nørre hovs 1-24-1 viser at den Grevhedsmand, som
 afgiver en ham paaliggende Riktlæring ei skal lid, for denne Riktlæring,
 med mindre samme Riktlæring, bevises og bevises "irrettelig og
 mangelfuld" at være gjort, .. efter Forordningen 31 Juli 1739 § 9 skal
 en Fiskal eller anden Embedsmand hvem da staaer den Forulmpede
 til Ansvar efter Loven, saafremt han med god Beskyldning
 uden ringeste Grund, bebyder nogen irkyldig Mand.

Den Sætning, der saaledes er hændet saavel i
 Sagens Materie som i Lovens ofte og tydelig Tilkjendegivne
 Grundregninger, er, til Exempel, og auvendelig, paa de Skuds-
 maat en Hestbonde efter Loven og Lovordningerne, skal
 meddele sit Tjenesttyende; thi Lovs d. h. 3-19-12, N. N.
 3-21-12 og de senere Lovordninger gjøre det til Pligt at
 indrette Skudsmaalet saaledes som Kammeret har
 fortrækt, at ikke de oven nævnte bliver "bedrogen" og Plakat
 3 December 1755 § 11 byder end videre at "deri aldeles ikke
 maa forgyaes eller dølges, om deres Forhold har været sket
 eller uheldigt", samt bestemmer, lige med flere Lovord-
 ninger, Middel for Overvågelse; hvortil uden Tvivl, som
 Folge af almindelige Grundregninger, naar samme Skades-
 erstatning til dem, som de ved skuffes."

De Tilfælde Præbet her har behandlet ble 19
 af senere drøjet av norske domstoler. Om sprosmålet og
 de forskjellige instansers dommer viser jeg til en ^{analogi av} sak om ^{en} hestholders
 - Rt 1836 side 29 og Brandt Repertorium I 1484 - det eneste Til-
 fælde, hvor Høyrerett har gitt uttrykk for at er visne ^{at} de kan drages
 til ansvar i Tilfelle at det forklaring inneholder at en eller annen
 har begitt en forhytelser. A utledes den analogi herav til grunn
 for en hesthold som holdt utstedt en atter var etter ^{at} de endem
 opfatning aldeles irretelig. Dejn ble utstaldene i atter den mest
 men southmerean fufinnel, uttrykt med 4 mot 3 stemmer

1/72
 Dok 5412, 2668,
 kl. ...

at en domstol
 g. av en atter
 med hin var irretelig

I Straffeloven av 1842 Kap. 17 § 7 ble det bestemt:
 "Hvo som, uden at det sker med bedre Vidende, ubevindelig, og i de Tilfælde, hvor han ikke er forbunden til at ytre sig, siger om en Anden, at en vis Handling af den i § 5ne 5 eller 6 berönte Beskaffenhed af ham er foreet, eller at han i en vis Art af deslige Handlinger har gjort sig skyldig, straffes med Bøder."

Mejlender viser i sin Allmüdelig norsk Lovsamling (1860) viser i note til uttrykket "forbunden at ytre sig" til ~~de~~ Guinulovens § 66 og til de av Festet nevnte Tilfelle og hoveder av vitner og örigkedsperorer.

Schweigaard - Criminalret II 1267 ff - som ikke kan ligesjens til Höiesterets ensstemmige anvendning av den analogi den innførte ^{med atter} straffen, og med han ovennævnte hadde rett for lovbogens bestemmelse om ^{at} dommere og vitner, som ikke handlet med bedre vidende, kan drages til ansvar, stille Tilfelle på like fot og men de skal likestilles.

Dette ble det klart Tatt av stand for ved den delvise straffelovrevisjon av 1889 og pa dette punkt - med den rett den dag idag. I komiteen satt 1882 som formann og juristene Blehn og Aram, V. Scheel og Thoresen.
 Se notene side 52-53

Na i notene til den endelig straffelov uten noe be ginnelse § og etter laust münn foretas uöfberog lofsetid, må det være klart, at dette ikke gjelder de Tilfelle, hvor man har vært plikty til å utale seg og derfor ikke rammes av § 247. I så fall er retslig reaksjon ikke på sin plaz, hva en i form av straff, erstatning eller uöfberog for ansvar.
Hvo det gjelder for ansvar uttalelse under sitt virke har Stortinget nummeren 1953 gitt en klar uttalelse av et Guinulovens § 66 af no ramme uöfberog ansvar.

I ansvar med dette
 det var

Etter Chr V's Norske Lov og 1700-tallets Lovgiving, etter straffeloven av 1842 og etter vår nå gjældende straffelov både i den skethelse den eldre lovs injuriekapitel jekk i 1882 og etter ~~den~~ loven slik den lyder idag

kan den som er "forbinden" at sige sig eller plette sig a° uttale sig ikke trekkes til ansvar, medmindre han har ~~hatt~~ det mange på ~~tilforly~~ ~~akt~~ ~~at~~ ~~handlet~~ mot bedre vitende.

Som også skeie uttaler til 150 under overbrytten "Rettsplikt og berettiget interesse": Den, som i god Tro på sannheten oppfyller en rettsplikt, har loven fritatt for injurieansvar. Saledes vitner (1-13-10), dommere (1-5-3); om andre embedsmessige erklæringer og vitnesbyrd se 1-24-1, 3-21-2 m.v, hidsbøndens skidsmål om tjener, og se HRD 1461833 [jfr Schweigaard II 1267-8 og Grund t.c.]

Side 196, hvor Skeie ~~gjør~~ ~~i~~ ~~forbindelse~~ ~~med~~ ~~sin~~ ~~gjennemsigelse~~ av loven av 1842 ~~gjør~~ ~~den~~ ~~ny~~ ~~behand~~ ~~ling~~ ~~den~~ ~~berettigede~~ ~~interesse~~ påpeker han hvordan loven ingen vesentlig forandring har gjort i den eldre rett, når vi under a° også den private sakfører i straffelovmål på ei libestillet med angivelsen af den offentlige aktør; de går alle fri injurieansvar når de har hatt rimelig anledning til mistanke, Kap 17 § 4. Killeis er den berettigede varetagelse av eget eller andres Tare ikke tilstøtt noen beskyttelse. Det er først i den senere tid at den berettigede interesse har begynt a° vinde mere almindelig anerkjennelse. Schweigaard ga imidlertid anvisning på den utvei a° gjør flere innskrenkninger enn de i loven anførte (II 1229). Men noe videre enn loven tillot har domstolene vistnok i almindelighet gått. Se for Rt 1876 1337-46 og selvs 1888 164 (Getz)

desuten

Disse to dommer og en del andre dommer fra
siste halvdel av 1880-årene har ~~de~~ ~~foruten~~ således
~~at~~ utvide området for det område hvor det ikke
anses rettsstridig å komme med uttalelser, som
eller ville vært rettsstridige hvis ~~de~~ da ikke
uttalelsens sannhet kunne bevises ^{de nærmere sikkert for} eller

de har også trukket opp ~~begynne for~~
og i hvilken utstrekning denne forutsetningen gjelder.

Og de har gitt uttrykk for, hva det kreves
for at motifikasjon skal gis
for ~~denne bestemmelse for~~ ~~ytelsesforholdet~~ i vårt samfund er godkjent.

den utvidelse og rekr

Den avskrift nevnte ~~den~~ ^{sak} i RT 1876 side 337
ble reist mot landhandler Albert Böhm av to med-
lemmer av herredets matrikuleringstommisjon. Han
hadde beskyldt dem for i kommisjonen ikke å ha tatt
hensyn til at det for en del eierdommer var en
fordel, at de la i nærheten av en jernbanestø-
asjon og for at de etter å i en ekklesing ^{sagen} hadde sagt
at de hadde tatt likt hensyn. Böhm ba dem i
den anledning i en skrivelse om å lese straffelovens
Kap 21-1 (om bedrageri) og Kap 24-13 (om løgnaktige ekkles-
inger avgitt i et ombud)

I under- og overrett ble Böhm dømt, men i Høyesterett
ble han endelig frikjent. Det heter i ^{for} ~~den~~ ^{rettsavgjørelsen} ~~rettsavgjørelsen~~ ^{rettsavgjørelsen}
"At appellanten (Böhm) skulle være i den stilling
at han var forbindet til å uttale seg sann-
skjedd, kan heller ikke vedgis, næret den omstæn-
dighet at han etter stillingen og etter hva det var pas-
sent kunne ha en særegen oppfordring til å ta seg
av dette anliggende, vednok kan komme i betragtning,
forøvrigt spørsmålet er om den store eller mindre
grad hvor han ved sine uttalelser kan antas å
ha overskredet det rette". (denne grad av rettsstrid

.. dighet førte da også til motifikasjon). Spørsmålet om Böhms ansvar for beskyldningene må altså bero på bevisførelsen av det bevis, han for deres sandhet har fremstilt, og i denne henseende kan jeg ikke erklære meg enig med de foregående retter. ... (kan jeg) ikke akse retter en at Böhm måtte være berettiget til å oppfatte erklæringen som usandferdig og at den i virkeligheten også har vært objektivt usand.

... Citanten (Böhm) må gå fri for ansvar etter Krl 17-7.

Derimot kan citanten ikke antas å ha bedømt erklæringens forhold til loven på den rette måte eller å ha subsumert under de rette lovstykke, når han siterte Krl 21-1 og 24-13. At de innseente skulle ha gitt den uriktige erklæring i bedragerisk hensikt (Kap 21 § 1) er aldeles uantagelig, og at de skulle ha avgitt den mot bedre vitende eller med bevisshet om dens usandferdighet (Kap 24 § 13), foreligger der etter min mening ingen nødvendighet for å anta.

Fotbrotende til loven 3 andre dommere sluttet seg roterte derfor under henvisning til husbonddommen av 1833 for motifikasjonen av begge beskyldningene. I likhet med sorenskriveren som i 1833dommen hadde gitt en injurierende attest ~~ble det jo~~ heller ikke Böhm antatt, at han som en dommer eller et vitne ~~var~~ hadde vært i lovens forstand forbindet at ytre seg.

Asser Chr. Haustein og 10 andre roterende ville bare modifisere beskyldningene om bedragerisk hensikt.

å uttale seg i lovens forstand) Foruten å Her ble det altså antatt at Böhm ikke var å anses likestille med et vitne, selv om han nok hadde (altså ikke) selvgen oppfordring til å ta seg av rettkommende avgjørelse.

§ RT. 1886 ^{tid 774} er gjeveitt en eustemning højestrettendane som er et klart prejudikat for at en offentlig tjenestemann som under den korrekte uttale av sine plikter sikter en mann for ~~en~~ en forvarende, som mannen så frikjennes for, ikke selv kan dømmes hverken til injuriestraff eller til a° Fåle mortifikasjon.

~~Resultatet~~ måtte blitt nokaktig det samme, om det var ~~den~~ i kraft av ritneplikts uttalelsen var fremkommet. (And Ole Hausten som forvarende)

Højestrett fant det meget rimelig at trekkholloer Blich kunne være av den mening "at forholdet var a° anta som utværlig brunnvædsbrunnig" Men da var det hans, likefremme pligt derom a° gjøre anmeldelse". Da "Blich hadde" gått frem med den behørige varsomhet", måtte spørsmålet om det "forel" en cere krenkelse "ubetydige bevares beaktende". ~~ikke i minste måtte befojet~~ "Etter det anførte finner jeg at nærværende injuriestramål mot en mann der han har gjort sin plikt, er i høyeste grad ubeføjet. Der kan altså hverken være spørsmål om straff eller om mortifikasjon." To dommere vilde i tillegg til dette også legge den annen part midt for indlytende.

§ RT 1887 tid. 353 ~~ble~~ ble mortifikasjon med 5 mot 2 stemmer nektet av en uttalelse gjalt det felle at orsak. danner i et indlegg hadde skrevet om sin motpart, adronat Mejdell at han "forsettlig" legge skjul på mottagne dokumenter".

HK fant med 5 mot 2 stemmer at uttalelsen "ikke kunne være grunnlag for mortifikasjon, altså ^(a° rev) utværlig benyttet."

Y nær tilknytning til Mejdell-Mejlanddommen
nr^o 100 RT 1888 side 474 nevnes.

Ingeniør Stamer og folkehøgskolelærer Besten hadde
i en avkastningsakt sagt at ^{Tingstøtten} ~~Trondhøven~~ ~~var~~ ~~blett~~
predikert en mengde material (Merakubanen var blitt dekket og
som i realiteten var blitt

passert, men så er jo avstulde og det Trondhøvenbanen
blett så meget mindre. ^{Trondhøven} ~~Trondhøven~~ ~~banen~~ ~~blett~~ ~~sa~~ ~~meget~~ ~~mindre~~. ^{Trondhøven} ~~Trondhøven~~ ~~banen~~ ~~blett~~ ~~sa~~ ~~meget~~ ~~mindre~~.

Under henvisning til straffelovs 1de kapitel, § 100,
lovns § 100 og Mejdell-Mejlanddommen med særlig
fremhevelse av Getz' retning at der breken kunne bli
glett for straff eller markskadning, hvorav maalt var
i den fylde, uttalt den la utenfor utjævningslovens
rekkevidde.

^{UT 19}
På grunnlag av denne domspraksis nr^o
være injuris og markskadningsbestemmelser leses.
Y straffelovkomiteen som i 1888 kom med
sitt forslag til det reviderte arveerklæreskapet
av 1889 og som i vesentlig utprøvedes skilke
~~de~~ ~~komiteen~~ ~~foresto~~ ~~opptret~~ i vei lov av 1902,
satt to av dommene i Blichstaken forby
Benthal Getz. Der er - selvsagt - intet
~~no~~ i motsetning som peker på, at man
ville oppgi ~~at~~ det stukt økede henryn
til uttryksfulhetens behov, som denne
domspraksis hadde gitt tryk for.

13

Motivene fastslås side 52 a5

" For det første maa Brev for Omstændigheder der betragtede til at anse karaguet for saavel ligetiltes med Brevs forklarings selv. Dermed maa, saaledes som forøvrigt ogsaa nu antages, ei alene Forpligtelsen til at udtale sig, men ogsaa den Omstændighed at man dertil har været noedsaget, navnlig til Varetagelse af sig selv Tilloppers begrund. Kikning. Er der positiv Grund til at antage at Udtalelsen fremmed i god Tro, har man uimidlertid troet at burde gaa endnu videre og i det hele at uklare den straffes, naar den enten er skeet til Varetagelse af betragtede Interesser, hvortil da ogsaa de offentlige vil være at regne, eller har en ganske privat Karakter, idet det i sig selv maa ansees ulogisk og ukarakt. ligesom ogsaa ugyldigt ved Meddelelse af denne Art at forde, at alene det berolige skal siges. Dog har man ogsaa i disse Tilfælde antaget at Straffefritæden burde betinges af, at man ei har gjort sig skyldig i grov Uagtsomhed.

Denne Ordning stemmer sam af ovennævnte Note vil sees, i det væsentlig med den engelske.

Noten (nr. 49) lyder: "Den gjældende engelske Ret angives i Stephens Digest of Criminal Law saaledes:

"Offentliggjørelsen af den ærkendende Beskyldning er ei strafbar, hvis Fremsettningen for alvor Troede paa dens Sandhed, og Forholdet mellem ham og den, til hvem meddelelsen skeede, er et mandant, at han havde et en juridisk, moralsk eller social Forpligtelse til at gøre den, eller hvis han havde en legitim personlig Interesse deri, forudsat at Offentliggjørelsen hverken med Hensyn til Udstrækning eller Fremgangsmaade, overskrides, hvad der for Tilfældet var tilstrækkeligt."

Getz's
for. retum i
Majleuter-
Meddelelsen.

Videre henviser man til dansk rett og refererer her
fra Goos' i 1887 utgitte forelesninger om Straffrettens spesielle del.
Også i dansk rett er uttalelsen "førført af nogen som var plig-
tig at udtale sig" rettmessig eller "beføiede", som det uttrykkes

Det var da også etter mønstre av dansk rett - straffe
loven av 1866 § 218 at vår forfattede av mortifikasjon ble tatt opp
av straffelovkomiteen. § 218 lød: "I de i §§ 215-217 omhand-
lede Tilfælde bliver de uføiede Udvalde efter den
Fornærmelses Paastand at kjende de de og magter løs."

Bevisførelsen er meget kortfattet: "Man antager at det vil
være heldigst ved lov at fastslå i hvilke Tilfælde Mortifikation af
cererørige Berøydninger kan foretas."

Fornærmelsen må også etter ~~rett~~ ^{den danske retts § 255} være, at
berøydningen er uføied, rettsstridig. I Hagens kommentar
til straffeloven § 249 (fra 1903) angir i note til hvem som antas
giktig til a° uttale seg: "F. ex som vidne, ved idømmelsen av straffen."

Eller må ^{og meget sjeldne} Goos' Straffrettens spesielle del fra 1895 antas
a° gi god veiledning; i RT 1896 side 147 anbefaler Urbye
den som veiledning for norske jurister. At Goos' verk
fra 1895 man må finne ~~grunnlaget~~ ^{den nærmere} for bevisførelsen
for mortifikasjonsbestemmelsen. Og her heter det
side 287 at der må foreligge en objektiv ~~berøydning~~ ^{fornærmelse},

if § 218 der henviser til §§ 215-217. I bevisførelsen
henner er Mortifikasjonen nægtet, naar en Udvalgte ikke
rettsstridig berøide Oren. Endelig må den, i det mindste
regelmessig, være idelikkhet, om end efter almindelige
Regler en objektiv Berøydning vilde foreligge, naar
dog saadanne særegne Omstændigheder bortage denne Kends-
ter, som er berøit ovenfor ~~anden~~ § 24 under nr 1."

Og her finner man - side 257-259 - først og fremst vidne-
for, ubedømmelige uttalelser, dommerens gjænde ut på straff-
skyld, men som en overordnet rett forhindre, altså de er if
sted nevnt tilfelle - først og fremst at vedt ha holdt seg innen grensene
for sin retts

15

I disse tilfelle er rettslig reaksjon ikke på sin plass, uansett om i form av straff, av erstatning eller av mortifikasjon.

Også etter den nye danske straffelov av 1938 er det ganske klart at rettsstridigheten bortfaller i disse tilfelle af Intersekkollisjon saaledes at Sigvaldens fremsettelse måtte erkjendes at være beføjet til Trods for at den var ganske ubetydelig, naar dog Betydning av dens Usantitet dog ikke positivt blev godtgjort "nemlig" i Tilfelle hvor lovgivningen pålægger en Pligt til at udføre det ufordelagte om en anden, som den pågældende ved eller tror at vide, saaledes ved Vidnes Forklængen, pligtmæssige Forklængen i Rindes Medfø, Udtalelsen i Domme, Angivelsen i Tilfelle, hvor Angivelser er pligtmæssig." (Krabbes Børgelig Straffelov nr. 630 og 639. 1947)

Under behandlingen av artikkel 639, fremheves det under henvisning til en artikkel av hansent på Marint Nils kassen i TJR 1897 nr. 437-439 at rettsstridighet selvsagt må til for å oppnå mortifikasjon. Og rettsstridig er altså et vilkår for en annen person ufordelagt vitnesbyrd ikke når vitnet holder seg til det han er spurt om.

Den lovgivningsmessige grunn til at et vitne ^{skulle} ikke skal behøve å frykte injurie ^{eller} mortifikasjonsakt som en følge av at han oppfyller sin plikt er åpenbar. - At et ^{skulle} tilfelle er en livsbetingelse for en effektiv retts håndhevelse.

At dette på samme vis er det en livsbetingelse for stortingrepresentantene at ~~de~~ skal kunne rekke sitt ven forvaldig ble med al ~~mulig~~ mulig tydelighet fastslått i sommer. Mot 13 stemmer for som ønsket utrettelser vedtok Stortinget 10 juli 1953 en uttalelse om at Art. § 66 utelukker ethvert saksmål for de vænlige danider det være seg til straff, erstatning eller mortifikasjon.

Stortingets oppfatning og vedtak var en klar indikasjon på av den av professor Skeie hevdete lære, som de fleste senere, at mortifikasjonsakt ikke er noe onde!

Vår eldste trykte og innlåst 1876 avsatte motifikasjonssak er omhandlet i Rt 36/29 og i Baudts Repertorium I s 484.

Souskriver L. H. Stang hadde i en attest til sin hustru Jensine Schreuder at hun i egeninde hadde vist troskap og redelighet. Sannheten ble ikke bevist. Ved underretten ble ~~Stang~~ en mistet gjenkjenner påstand (om mistet og motifikasjon) tatt til følge, heter det i Rettsdende notiser, "ved overretten ble husbonden derimot aldeles frikjent; men Høyesterett befalt citantens påstand, for så vidt den gikk ut på at en skulle motifikasjon av den mistet vende gjøres beskyldning og frikant iøvrig innskutte for den man ved første ~~husbond~~ lagte mistet."

Stang påberopt seg ifølge Repertoriumets forord avhandling: "Stang påsto at den husbonden etter 3-11-12, samt Pl. 3/12 1755 § 11 og Rescr. 7/8 1776 § 11 pålygende plikt til å gi ~~sinne tjenestefolk~~ sine tjenestefolk upåbeholdent skidsmaal, måtte etter analogi av 1-5-3 4-13-10 og 1-24-1 befri husbonden for det ansvar at måtte bevise redeligheten av sin attest, idet tyndet formentes at måtte bevise attestens uriktighet."

Høyt Høyesteretts rotensprotokoll for 12 juni 1833 uttalte av den års:

"Man har fremdeles påberopt at likesålitt som et vitne" etter 1-13-10 kan drages til ansvar i Tilfelle at det forklaring inneholder at en eller annen har begått en forbrytelse og likesålitt som en dammer ~~kan~~ kunne straffes fordi han bærer straffskyld, likesålitt kunne en husbonds drages til ansvar for sine attester. Men den analogi som herav skal utledes forekommer neppe aldeles uriktig. Vitnet bindes ved ~~den~~ den ed det har avlagt til å forklare sannheten og underdommen står til ansvar for overrett, men intet av dette peker på husbonden.

Jeg antar derfor at Stangs uttalelse i etterten
bøi motiveres, men derom at Stang ei bør
milktes. Han har nemlig stått i den formening
at hendes forhold ei var som det burde, og han
har således ei hatt animus injuriandi."

~~Som det vil se~~ Tre rotende var enig med
assessor Lars (Schmidt, Rye og Arndsen) mens Motzfeldt, König og Man-
dix ville opprettholde også milkten.

Koteringen vider, at Høyesteretts i uretthet-
ten ikke likestillet husbonden med dommer,
vitne eller ørigheitsperson som bare kunne dras
til ansvar for side av ~~de~~ lovboen bestemte gave tilfelle

Høyesteretts avgjørelse var praktisk og rettferdig-
den mindre som det ble sagt i den i referendes referent ma-
tebyr at en hel klasse mennesker ble berøvet ærerettigheter.

Dommen omhandles derfor av Schweigaard i Crimi-
nalretten II s 268-9 og 272. På det første sted omtaler han
vitner og tjenstemenn som ~~publiser uttalelser~~

vitner for

For at vitner og tjenstemenn ~~skal~~ ikke kan trekkes til
ansvar. Vedkommende må ha holdt seg innen
grensene av det hvorover han har å uttale seg"
En tollkontroller som skal uttale seg om en formidlig
toldrettelde må ikke i sin rapport si, at vedkom-
mende i alminnelighet har et slekt rykte som
smugler og bedrager.

Nederst side 269 fremhever Schw: at Vitner er stillet
"utenfor den alminnelige forplikelse til å føre sannskilt bevis
for det ufordelbare de uttaler om andre." Jf s 267. Det
ville være i sams forstå å befale noen å si hva han har
erfart og derpå å straffe ham, såfremt han ikke var i stand
til å straffe bevis for hva han har utsagt."

les tilfelle
Høyesterett, Riksmu-
steret, Høyere
-883 og Rt 16/33
er foretatt i hen

Jeg antar på motiveringen nevner Schmidt side 272 Rt 36/29 og not at
som uttaler på motiveringen nevner Schmidt side 272 Rt 36/29 og not at
er foretatt i hen

ingen omskrivning har, anset som innholdende en beskyldning:
 som egnet til "stade o. s. v.". Hvorvidt uttalelsen har denne karakter vil bero på omstendighetene i det konkrete tilfelle. Bedømmelsen herav er av faktisk art. I nærvær tilfelle har med. retten funnet at uttalelsen har karakteren av en beskyldning." ~~denne avgjørelsen~~ vil like som de øvrige rotende, som står på samme side som jeg ikke ha tatt noe ansvaret for den påg. uttalelse i nærvær tilfelle. Inngår under art. 8247, idet jeg, som de, mener, at dette spørsmål med bindende virkning for HA er avgjort av med. ret. Jf. Rt 06/130.

~~Førstrøtende Vogt og Thon skilte seg i sine uttalelser dessuten sin tilslutning til Skeies uttalelse om at "mortifikasjon ikke innebærer en dom over eller mot den der har fremført uttalelsen; den betyr nei hann ikke som havende handlet rettsidig eller skyldig i noe urettlig forhold; den innebærer alene en avgjørelse av at uttales objektive rettighet ikke er avgjort." Vogt viste som sin hjemmel til~~

Mens også Bjørn og Berthelands fjer. nevnt dette selv ga

Uttalelse
 Høi m. l. i 1912 som at de om mord. betydning hadde en annen betydning enn politisk

Rt 36/29, Hf/337 og 8/577 (nr. 580 neden). Men dette holder ikke stikk; men det er man dømme vil man se, at mord. er ansett fordi tilfelle ikke var så grovt, at straff båret alvending 76 nr. 343 med henm til Rt 36, Rt 51, 581 neden, jf. Rt 87/358 neden: "gjensvar for mord, alt. uteløst"

hann har

Vogts votum i Thorkelsensaken er imidlertid satt til den grad på spissen, at det vilhår for ^{og oppna} mortifikasjon, at uttalelsen ~~er~~ objektivt sett må være uteløst, synes å være falt helt bort. ^{for hann} Straffelovens § 253 hjemler mortifikasjon i alle tilfelle, hvor den har vært adgang til å føre bevis for en beskyldnings sannhet. "Tatt på ordet skulle dette føre til at også en sannhetsfull dommer, som i motsetning til domstolens flertall ~~er~~ ^{er} anset tilstrekkelig bevis ført for tiltaltes skyld, etterpå skulle kunne innkalles for straffedomstolen ^{til avgjørelse} ~~for~~ ^{når man vil se Vogts straff. vilkår om sannsynlighet} ~~for~~ ^{sitt} rotum, som jo innebærer en beskyldning".

En liknende skjebne hevdet det alltid ha i staten, at etabsont vitne får finne seg. Dette har tatt utgangspunkt i et und. rett.